కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సం హితా

॥ అథ చతుర్థ కాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ అశ్మన్నూర్జం పర్వతే శిశ్రియాణాం వాతే పర్జన్యే వరుణస్య శుష్మే। అద్భ్య ఓషధీభ్యో వనస్పతిభ్యోఽధి సం భృతాం తాం న ఇషమూర్జం ధత్త మరుతః సగ్ం రరాణాః॥ అశ్మగ్గ్ స్తే క్షుదముం తే శుగృచ్ఛతు యం ద్విష్మః॥ సముద్రస్య త్వాఽవాకయాఽగ్నే పరి వ్యయామసి। పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ॥ హిమస్య త్వా జరాయుణాఽగ్నే పరి వ్యయామసి। పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ॥ ఉప [౧] జ్మన్నుప వేతసేఽవత్తరం నదీష్వా। అగ్నే పిత్తమపామసి॥ మణ్డూకి తాభిరా గహి సేమం నో యజ్ఞమ్। పావకవర్ణగ్ం శివం కృధి॥ పావక ఆ చితయన్త్యా కృపా। క్షామన్రురుచ ఉషసో న భానునా॥ తూర్వన్న యామన్నేతశస్య నూ రణ ఆ యో ఘృణే। న తతృషాణో అజరః॥ అగ్నే పావక రోచిషా మన్ద్రయా దేవ జిహ్వయా। ఆ దేవాన్ [౨] వక్షి యక్షి చ॥ స నః పావక దీదివోఽగ్నే దేవాగ్ం ఇహాఽఽ వహ। ఉప యజ్ఞగ్ం హవిశ్చ నః॥ అపామిదం న్యయనగ్ం సముద్రస్య నివేశనమ్। అన్యం తే అస్మత్తపన్తు హేతయః పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ॥ నమస్తే హరసే శోచిషే నమస్తే అస్త్వర్చిషే। అన్యం తే అస్మత్తపన్తు హేతయః పావకో అస్మభ్యగ్ం శివో భవ॥ నృషదే వడ్- [౩] ప్సుషదే వడ్వనసదే వడ్బర్హిషదే వట్సువర్విదే వట్॥ యే దేవా దేవానాం యజ్ఞియా యజ్ఞియానాగ్ం సంవథ్సరీణముప భాగమాసతే। అహుతాదో హవిషో యజ్ఞే అస్మిన్థ్స్వయం జుహుధ్వం మధునో ఘృతస్య॥ యే దేవా దేవేష్వధి దేవత్వమాయన్ యే బ్రహ్మణః పురఏతారో అస్య। యేభ్యో నర్తే పవతే ధామ కిం చన న తే దివో న పృథివ్యా అధి స్నుషు॥ ప్రాణదా [౪] అపానదా వ్యానదాశ్చక్షుర్దా వర్చోదా వరివోదాః। అన్యం తే అస్మత్తపన్తు హేతయః పావకో అస్మభ్యగ్ం

శివో భవ॥ అగ్నిస్తిగ్మేన శోచిషా యగ్ం సద్విశ్వం న్యత్రిణమ్। అగ్నిర్నో వగ్ం సతే రయిమ్॥ సైనాఽనీకేన సువిదత్రో అస్మే యష్టా దేవాగ్ం ఆయజిష్ఠః స్వస్తి। అదబ్ధోగోపా ఉత నః పరస్పా అగ్నే ద్యుమదుత రేవద్దిదీహి॥[౫]

ఉప దేవాన్ వట్ప్రాణదాశ్చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ్చ||***4.6.1***||

య ఇమా విశ్వా భువనాని జుహ్వదృషిర్హోతా నిషసాదా పితా నః। స ఆశిషా ద్రవిణమిచ్ఛమానః పరమచ్ఛదో వర ఆ వివేశ॥ విశ్వకర్మా మనసా యద్విహాయా ధాతా విధాతా పరమోత సన్దృక్। తేషామిష్టాని సమిషా మదన్తి యత్ర సప్తర్షీన్పర ఏకమాహుః॥ యో నః పితా జనితా యో విధాతా యో నః సతో అభ్యా సజ్జజాన।[౬] యో దేవానాం నామధా ఏక ఏవ తగ్ం సం ప్రశ్నం భువనా యన్త్యన్యా॥ త ఆఽయజన్త ద్రవిణగ్ం సమస్మా ఋషయః పూర్వే జరితారో న భూనా। అసూర్తా సూర్తా రజసో విమానే యే భూతాని సమకృణ్వన్నిమాని॥ న తం విదాథ య ఇదం జజానాఽన్యద్యుష్మాకమన్తరం భవాతి। నీహారేణ ప్రావృతా జల్ప్యా చాఽసుతృప ఉక్థశాసశ్చరన్తి॥ పరో దివా పర ఏనా [౭] పృథివ్యా పరో దేవేభిరసురైర్గుహా యత్। కగ్ం స్విద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః సమగచ్ఛన్త విశ్వే॥ తమిద్గర్భం ప్రథమం దధ్ర ఆపో యత్ర దేవాః సమగచ్ఛన్త విశ్వే। అజస్య నాభావధ్యేకమర్పితం యస్మిన్నిదం విశ్వం భువనమధి శ్రితమ్॥ విశ్వకర్మా హ్యజనిష్ట దేవ ఆదిద్గన్ధర్వో అభవద్ద్వితీయః। తృతీయః పితా జనితౌషధీనా- [౮] మపాం గర్భం వ్యదధాత్పురుత్రా॥ చక్షుషః పితా మనసా హి ధీరో ఘృతమేనే అజనన్నన్నమానే। యదేదన్తా అదదృగ్ం హన్త పూర్వ ఆదిద్ద్యావాపృథివీ అప్రథేతామ్॥ విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోహస్త ఉత విశ్వతస్పాత్। సం బాహుభ్యాం నమతి సం పతత్రైర్ద్యావాపృథివీ జనయన్దేవ ఏకః॥ కిగ్ం స్విదాసీదధిష్ఠానమారంభణం కతమత్స్విత్కిమాసీత్। యదీ భూమిం జనయ- [౯] న్విశ్వకర్మా వి ద్యామౌర్ణోన్మహినా

విశ్వచక్షాః॥ కిగ్ం స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆసీద్యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః। మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతేదు తద్యదధ్యతిష్ఠద్భువనాని ధారయన్న్॥ యా తే ధామాని పరమాణి యాఽవమా యా మధ్యమా విశ్వకర్మన్నుతేమా। శిక్షా సఖిభ్యో హవిషి స్వధావః స్వయం యజస్వ తనువం జుషాణః॥ వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణమూతయే [౧౦] మనోయుజం వాజే అద్యా హువేమ। స నో సేదిష్ఠా హవనాని జోషతే విశ్వశం భూరవసే సాధుకర్మా॥ విశ్వకర్మన్ హవిషా వావృధానః స్వయం యజస్వ తనువం జుషాణః। ముహ్యన్త్వన్యే అభితః సపత్నా ఇహాఽస్మాకం మఘవా సూరిరస్తు॥ విశ్వకర్మన్ హవిషా వర్ధనేన త్రాతారమిన్ద్రమకృణోరవధ్యమ్। తస్మై విశః సమనమన్త పూర్వీరయముగ్రో విహవ్యో యథాఽసత్॥ సముద్రాయ వయునాయ సిన్ధూనాం పతయే నమః। నదీనాగ్ం సర్వాసాం పిత్రే జుహుతా విశ్వకర్మణే విశ్వాఽహాఽమర్త్యగ్ం హవిః॥[౧౧]

జజ్ఞానైనౌషధీనాం భూమిం జనయన్నూతయే నమో నవ చ ||**4.6.2**||

ఉదేనముత్తరాన్నయాఽగ్నే ఘృతేనాఽఽహుత। రాయస్పోషేణ సగ్ం సృజ ప్రజయా చ ధనేన చ॥ ఇన్ద్రేమం ప్రతరాం కృధి సజాతానామసద్వశీ। సమేనం వర్చసా సృజ దేవేభ్యో భాగధా అసత్॥ యస్య కుర్మో హవిర్గృహే తమగ్నే వర్ధయా త్వమ్। తస్మై దేవా అధి బ్రవన్నయం చ బ్రహ్మణస్పతిః॥ ఉదు త్వా విశ్వే దేవా [౧౨] అగ్నే భరన్తు చిత్తిభిః। స నో భవ శివతమః సుప్రతీకో విభావసుః॥ పఞ్చ దిశో దైవీర్యజ్ఞమవన్తు దేవీరపాఽమతిం దుర్మతిం బాధమానాః। రాయస్పోషే యజ్ఞపతిమాభజన్తీః॥ రాయస్పోషే అధి యజ్ఞో అస్థాథ్సమిద్ధే అగ్నావధి మామహానః। ఉక్థపత్ర ఈడ్యో గృభీతస్తప్తం ఘర్మం పరిగృహ్యాఽయజన్త॥ ఊర్జా యద్యజ్ఞమశమన్త దేవా దైవ్యాయ ధర్త్రే జోష్ట్రే। దేవశ్రీః శ్రీమణాః శతపయాః [౧౩] పరిగృహ్య దేవా యజ్ఞమాయన్న్॥ సూర్యరశ్మిర్హరికేశః పురస్తాథ్సవితా జ్యోతిరుదయాగ్ం అజస్రమ్। తస్య పూషా ప్రసవం యాతి దేవః సం

పశ్యన్విశ్వా భువనాని గోపాః॥ దేవా దేవేభ్యో అధ్వర్యన్తో అస్థుర్వీతగ్ం శమిత్రే శమితా యజధ్యై। తురీయో యజ్ఞో యత్ర హవ్యమేతి తతః పావకా ఆశిషో నో జుషన్తామ్॥ విమాన ఏష దివో మధ్య ఆస్త ఆపప్రివాన్రోదసీ అన్తరిక్షమ్। స విశ్వాచీరభి [౧౪] చష్టే ఘృతాచీరన్తరా పూర్వమపరం చ కేతుమ్॥ ఉక్షా సముద్రో అరుణః సుపర్ణః పూర్వస్య యోనిం పితురావివేశ। మధ్యే దివో నిహితః పృశ్నిరశ్మా వి చక్రమే రజసః పాత్యన్తౌ॥ ఇన్ద్రం విశ్వా అవీవృధన్థ్సముద్రవ్యచసం గిరః। రథీతమగ్ం రథీనాం వాజానాగ్ం సత్పతిం పతిమ్॥ సుమ్నహూర్యజ్ఞో దేవాగ్ం ఆ చ వక్షద్యక్షదగ్నిర్దేవో దేవాగ్ం ఆ చ వక్షత్। వాజస్య మా ప్రసవేనోద్గ్రాభేణోదగ్రభీత్। అథా సపత్నాగ్ం ఇన్ద్రో మే నిగ్రాభేణాఽధరాగ్ం అకః॥ ఉద్గ్రాభం చ నిగ్రాభం చ బ్రహ్మ దేవా అవీవృధన్। అథా సపత్నానిన్ద్రాగ్నీ మే విషూచీనాన్వ్యస్యతామ్॥[౧౫]

విశ్వేదేవాః శతపయా అభి వాజస్య శడ్విగ్ంశతిశ్చ||**4.6.3**||

ఆశుః శిశానో వృషభో న యుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీనామ్। సంక్రన్దనోఽనిమిష ఏకవీరః శతగ్ం సేనా అజయథ్సాకమిన్ద్రః॥ సంక్రన్దనేనాఽనిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా। తదిన్ద్రేణ జయత తథ్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా॥ స ఇషుహస్తైః స నిషఙ్గిభిర్వశీ సగ్గ్ స్రష్టా స యుధ ఇన్ద్రో గణేన। సగ్ం సృష్టజిథ్సోమపా బాహుశర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా॥ బృహస్పతే పరి దీయా [౧౬] రథేన రక్షోహాఽమిత్రాగ్ం అపబాధమానః। ప్రభఞ్జన్థ్సేనాః ప్రమృణో యుధా జయన్నస్మాకమేధ్యవితా రథానామ్॥ గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయన్తమజ్మ ప్రమృణన్తమోజసా। ఇమగ్ం సజాతా అను వీరయధ్వమిన్ద్రగ్ం సఖాయోఽను సగ్ం రభధ్వమ్॥ బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః ప్రవీరః సహస్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః। అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్రమిన్ద్ర రథమా తిష్ఠ గోవిత్॥ అభి గోత్రాణి సహసా

గాహమానోఽదాయో [౧౭] వీరః శతమన్యురిన్ద్రః। దుశ్చ్యవనః పృతనాషాడయుధ్యోఽస్మాకగ్ం సేనా అవతు ప్ర యుథ్సు॥ ఇన్ద్ర ఆసాం నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణా యజ్ఞః పుర ఏతు సోమః। దేవసేనానామభిభఞ్జతీనాం జయన్తీనాం మరుతో యన్త్వగ్రే॥ ఇన్ద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ం శర్ధ ఉగ్రమ్। మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషో దేవానాం జయతాముదస్థాత్॥ అస్మాకమిన్ద్రః సమృతేషు ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయన్తు। [౧౮] అస్మాకం వీరా ఉత్తరే భవన్త్వస్మాను దేవా అవతా హవేషు॥ ఉద్ధర్షయ మఘవన్నాయుధాన్యుత్సత్వనాం మామకానాం మహాగ్ం సి। ఉద్వృత్రహన్వాజినాం వాజినాన్యుద్రథానాం జయతామేతు ఘోషః॥ ఉప ప్రేత జయతా నరః స్థిరా వః సన్తు బాహవః। ఇన్ద్రో వః శర్మ యచ్ఛత్వనాధృష్యా యథాఽసథ॥ అవసృష్టా పరా పత శరవ్యే బ్రహ్మసగ్ం శితా। గచ్ఛాఽమిత్రాన్ప్ర [౧౯] విశ మైషాం కం చనోచ్ఛిషః॥ మర్మాణి తే వర్మభిశ్ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజాఽమృతేనాఽభి వస్తామ్। ఉరోర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయన్తం త్వామను మదన్తు దేవాః॥ యత్ర బాణాః సం పతన్తి కుమారా విశిఖా ఇవ। ఇన్ద్రో నస్తత్ర వృత్రహా విశ్వాహా శర్మ యచ్ఛతు॥[౨౦]

దీయాఽదాయో జయన్త్వమిత్రాన్ప్ర చత్వారిగ్ంశచ్చ||**4.6.4**||

ప్రాచీమను ప్రదిశం ప్రేహి విద్వానగ్నేరగ్నే పురోఅగ్నిర్భవేహ। విశ్వా ఆశా దీద్యానో వి భాహ్యూర్జం నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పదే॥ క్రమధ్వమగ్నినా నాకముఖ్యగ్ం హస్తేషు బిభ్రతః। దివః పృష్ఠగ్ం సువర్గత్వా మిశ్రా దేవేభిరాధ్వమ్॥ పృథివ్యా అహముదన్తరిక్షమాఽరుహమన్తరిక్షాద్దివమాఽరుహమ్। దివో నాకస్య పృష్ఠాత్సువర్జ్యోతిరగా [౨౧] మహమ్॥ సువర్యన్తో నాఽపేక్షన్త ఆ ద్యాగ్ం రోహన్తి రోదసీ। యజ్ఞం యే విశ్వతోధారగ్ం సువిద్వాగ్ం సో వితేనిరే॥ అగ్నే ప్రేహి ప్రథమో దేవయతాం

చక్షుర్దేవానాముత మర్త్యానామ్। ఇయక్షమాణా భృగుభిః సజోషాః సువర్యన్తు యజమానాః స్వస్తి॥ నక్తోషాసా సమనసా విరూపే ధాపయేతే శిశుమేకగ్ం సమీచీ। ద్యావా క్షామా రుక్మో అన్తర్వి భాతి దేవా అగ్నిం ధారయన్ద్రవిణోదాః॥ అగ్నే సహస్రాక్ష [౨౨] శతమూర్ధఞ్ఛతం తే ప్రాణాః సహస్రమపానాః। త్వగ్ం సాహస్రస్య రాయ ఈశిషే తస్మై తే విధేమ వాజాయ స్వాహా॥ సుపర్ణోఽసి గరుత్మాన్పృథివ్యాగ్ం సీద పృష్ఠే పృథివ్యాః సీద భాసాఽన్తరిక్షమా పృణ జ్యోతిషా దివముత్తభాన తేజసా దిశ ఉద్దృగ్ం హ॥ ఆజుహ్వానః సుప్రతీకః పురస్తాదగ్నే స్వాం యోనిమా సీద సాధ్యా। అస్మిన్థ్సధస్థే అధ్యుత్తరస్మిన్విశ్వే దేవా [౨౩] యజమానశ్చ సీదత॥ ప్రేద్ధో అగ్నే దీదిహి పురో నోఽజస్రయా సూర్మ్యా యవిష్ఠ। త్వాగ్ం శశ్వన్త ఉప యన్తి వాజాః॥ విధేమ తే పరమే జన్మన్నగ్నే విధేమ స్తోమైరవరే సధస్థే। యస్మాద్యోనేరుదారిథా యజే తం ప్ర త్వే హవీగ్ంషి జుహురే సమిద్ధే॥ తాగ్ం సవితుర్వరేణ్యస్య చిత్రామాఽహం వృణే సుమతిం విశ్వజన్యామ్। యామస్య కణ్వో అదుహత్ప్రపీనాగ్ం సహస్రధారాం [౨౪] పయసా మహీం గామ్॥ సప్త తే అగ్నే సమిధః సప్త జిహ్వాః సప్తర్షయః సప్త ధామ ప్రియాణి। సప్తహోత్రాః సప్త ధా త్వా యజన్తి సప్త యోనీరా పృణస్వా ఘృతేన॥ ఈదృఙ్చాఽన్యాదృఙ్చైతాదృఙ్చ ప్రతిదృఙ్చ మితశ్చ సంమితశ్చ సభరాః। శుక్రజ్యోతిశ్చ చిత్రజ్యోతిశ్చ సత్యజ్యోతిశ్చ జ్యోతిష్మాగ్శ్చ సత్యశ్చర్తపాశ్చాఽత్యగ్ంహాః॥[౨౫] ఋతజిచ్చ సత్యజిచ్చ సేనజిచ్చ సుషేణశ్చాఽన్త్యమిత్రశ్చ దూరే అమిత్రశ్చ గణః। ఋతశ్చ సత్యశ్చ ధ్రువశ్చ ధరుణశ్చ ధర్తా చ విధర్తా చ విధారయః। ఈదృక్షాస ఏతాదృక్షాస ఊ షు ణః సదృక్షాసః ప్రతిసదృక్షాస ఏతన। మితాసశ్చ సంమితాసశ్చ న ఊతయే సభరసో మరుతో యజ్ఞే అస్మిన్నిన్ద్రం దైవీర్విశో మరుతోఽనువర్త్మానో యథేన్ద్రం దైవీర్విశో మరుతోఽనువర్త్మాన ఏవమిమం యజమానం దైవీశ్చ విశో మానుషీశ్చానువర్త్మానో భవన్తు॥[౨౬]

అగాగ్ం సజస్రాక్ష దేవాః సహస్రధారామత్యగ్ంహా అనువర్త్మానః షోడశ చ||**4.6.5**||

జీమూతస్యేవ భవతి ప్రతీకం యద్వర్మీ యాతి సమదాముపస్థే। అనావిద్ధయా తనువా
జయ త్వగ్ం స త్వా వర్మణో మహిమా పిపర్తు॥ ధన్వనా గా ధన్వనాఽఽజిం జయేమ
ధన్వనా తీవ్రాః సమదో జయేమ। ధనుః శత్రోరపకామం కృణోతి ధన్వనా సర్వాః ప్రదిశో
జయేమ॥ వక్ష్యన్తీవేదా గనీగన్తి కర్ణం ప్రియగ్ం సఖాయం పరిషస్వజానా। యోషేవ శిఙ్క్తే
వితతాఽధి ధన్వ- [౨౭] జ్యా ఇయగ్ం సమనే పారయన్తీ॥ తే ఆచరన్తీ సమనేవ యోషా
మాతేవ పుత్రం బిభృతాముపస్థే। అప శత్రూన్ విధ్యతాగ్ం సం విదానే ఆర్త్నీ ఇమే
విష్ఫురన్తీ అమిత్రాన్॥ బహ్వీనాం పితా బహురస్య పుత్రశ్చిశ్చా కృణోతి సమనాఽవగత్య।
ఇషుధిః సఙ్కాః పృతనాశ్చ సర్వాః పృష్ఠే నినద్ధో జయతి ప్రసూతః॥ రథే తిష్ఠన్నయతి
వాజినః పురో యత్రయత్ర కామయతే సుషారథిః। అభీశూనాం మహిమానం [౨౮]
పనాయత మనః పశ్చాదను యచ్ఛన్తి రశ్మయః॥ తీవ్రాన్ ఘోషాన్ కృణ్వతే
వృషపాణయోఽశ్వా రథేభిః సహ వాజయన్తః। అవక్రామన్తః ప్రపదైరమిత్రాన్ క్షిణన్తి
శత్రూగ్ం రనపవ్యయన్తః॥ రథవాహనగ్ం హవిరస్య నామ యత్రాఽఽయుధం నిహితమస్య
వర్మ। తత్రా రథముప శగ్మగ్ం సదేమ విశ్వాహా వయగ్ం సుమనస్యమానాః॥ స్వాదుషగ్ం
సదః పితరో వయోధాః కృచ్ఛ్రేశ్రితః శక్తీవన్తో గభీరాః। చిత్రసేనా ఇషుబలా అమృధ్రాః
సతోవీరా ఉరవో వ్రాతసాహాః॥ బ్రాహ్మణాసః [౨౯] పితరః సోమ్యాసః శివే నో ద్యావాపృథివీ
అనేహసా। పూషా నః పాతు దురితాదృతావృధో రక్షా మాకిర్నో అఘశగ్ం స ఈశత॥
సుపర్ణం వస్తే మృగో అస్యా దన్తో గోభిః సన్నద్ధా పతతి ప్రసూతా। యత్రా నరః సం చ వి
చ ద్రవన్తి తత్రాఽస్మభ్యమిషవః శర్మ యగ్ంసన్॥ ఋజీతే పరి వృఙ్ధి నోఽశ్మా భవతు
నస్తనూః। సోమో అధి బ్రవీతు నోఽదితిః- [30] శర్మ యచ్ఛతు॥ ఆ జఙ్ఘన్తి సాన్వేషాం
జఘనాగ్ం ఉప జిఘ్నతే। అశ్వాజని ప్రచేతసోఽశ్వాన్థ్సమత్సు చోదయ॥ అహిరివ భోగైః
పర్యేతి బాహుం జ్యాయా హేతిం పరిబాధమానః। హస్తఘ్నో విశ్వా వయునాని విద్వాన్

పుమాన్ పుమాగ్ం సం పరి పాతు విశ్వతః॥ వనస్పతే వీడ్వఙ్గో హి భూయా అస్మత్సఖా ప్రతరణః సువీరః। గోభిః సన్నద్ధో అసి వీడయస్వాఽఽస్థాతా తే జయతు జేత్వాని॥ దివః పృథివ్యాః పర్యో- [౩౧] జ ఉద్భృతం వనస్పతిభ్యః పర్యాభృతగ్ం సహః। అపామోజ్మానం పరి గోభిరావృతమిన్ద్రస్య వజ్రగ్ం హవిషా రథం యజ॥ ఇన్ద్రస్య వజ్రో మరుతామనీకం మిత్రస్య గర్భో వరుణస్య నాభిః। సేమాం నో హవ్యదాతిం జుషాణో దేవ రథ ప్రతి హవ్యా గృభాయ॥ ఉప శ్వాసయ పృథివీముత ద్యాం పురుత్రా తే మనుతాం విష్ఠితం జగత్। స దున్దుభే సజూరిన్ద్రేణ దేవైర్దూరా- [౩౨] ద్దవీయో అప సేధ శత్రూన్॥ ఆ క్రన్దయ బలమోజో న ఆ ధా నిష్టనిహి దురితా బాధమానః। అప ప్రోథ దున్దుభే దుచ్ఛునాగ్ం ఇత ఇన్ద్రస్య ముష్టిరసి వీడయస్వ॥ ఆఽమూరజ ప్రత్యావర్తయేఽమాః కేతుమద్దున్దుభిర్వావదీతి। సమశ్వపర్ణాశ్చరన్తి నో నరో ఽస్మాకమిన్ద్ర రథినో జయన్తు॥[33]

ధన్వన్మహిమానం బ్రాహ్మణాసోఽదితిః పృథివ్యాః పరి దూరాదేక చత్వారిగ్ంశచ్చ ***||4.6.6||***

యదక్రన్దః ప్రథమం జాయమాన ఉద్యన్థ్సముద్రాదుత వా పురీషాత్। శ్యేనస్య పక్షా హరిణస్య బాహూ ఉపస్తుత్యం మహి జాతం తే అర్వన్॥ యమేన దత్తం త్రిత ఏనమాయునగిన్ద్ర ఏణం ప్రథమో అధ్యతిష్ఠత్। గన్ధర్వో అస్య రశనామగృభ్ణాథ్సూరాదశ్వం వసవో నిరతష్ట॥ అసి యమో అస్యాదిత్యో అర్వన్నసి త్రితో గుహ్యేన వ్రతేన। అసి సోమేన సమయా విపృక్త [౩౪] ఆహుస్తే త్రీణి దివి బన్ధనాని॥ త్రీణి త ఆహుర్దివి బన్ధనాని త్రీణ్యప్సు త్రీణ్యన్తః సముద్రే। ఉతేవ మే వరుణశ్ఛన్థ్స్యర్వన్ యత్రా త ఆహుః పరమం జనిత్రమ్॥ ఇమా తే వాజిన్నవమార్జనానీమా శఫానాగ్ం సనితుర్నిధానా। అత్రా తే భద్రా రశనా అపశ్యమృతస్య యా అభిరక్షన్తి గోపాః॥ ఆత్మానం తే మనసాఽఽరాదజానామవో దివా [౩౫] పతయన్తం పతఙ్గమ్। శిరో అపశ్యం పథిభిః సుగేభిరరేణుభిర్జేహమానం పతత్రి॥ అత్రా తే రూపముత్తమమపశ్యం జిగీషమాణమిష ఆ పదే గోః। యదా తే మర్తో అను

భోగమానడాదిద్గ్రసిష్ఠ ఓషధీరజీగః॥ అను త్వా రథో అను మర్యో అర్వన్ననుగావోఽను భగః కనీనామ్। అను వ్రాతాసస్తవ సఖ్యమీయురను దేవా మమిరే వీర్యం [౩౬] తే॥ హిరణ్యశృఙ్గోఽయో అస్య పాదా మనోజవా అవర ఇన్ద్ర ఆసీత్। దేవా ఇదస్య హవిరద్యమాయన్ యో అర్వన్తం ప్రథమో అధ్యతిష్ఠత్॥ ఈర్మాన్తాసః సిలికమధ్యమాసః సగ్ం శూరణాసో దివ్యాసో అత్యాః। హగ్ం సా ఇవ శ్రేణిశో యతన్తే యదాక్షిషుర్దివ్యమజ్మమశ్వాః॥ తవ శరీరం పతయిష్ణ్వర్వన్తవ చిత్తం వాత ఇవ ధ్రజీమాన్। తవ శృఙ్గాణి విష్ఠితా పురుత్రాఽరణ్యేషు జర్భురాణా చరన్తి॥ ఉప [౩౭] ప్రాఽగాచ్ఛసనం వాజ్యర్వా దేవద్రీచా మనసా దీధ్యానః। అజః పురో నీయతే నాభిరస్యాఽను పశ్చాత్కవయో యన్తి రేభాః॥ ఉప ప్రాఽగాత్పరమం యత్సధస్థమర్వాగ్ం అచ్ఛా పితరం మాతరం చ। అద్యాదే వాఞ్జుష్టతమో హి గమ్యా అథాఽఽ శాస్తే దాశుషే వార్యాణి॥[౩౮]

విప్రుక్తో దివా వీర్యముపైకాన్న చత్వారిగ్ంశచ్చ||**4.6.7**||

మా నో మిత్రో వరుణో అర్యమాఽఽయురిన్ద్ర ఋభుక్షా మరుతః పరి ఖ్యన్। యద్వాజినో దేవజాతస్య సప్తేః ప్రవక్ష్యామో విదథే వీర్యాణి॥ యన్నిర్ణిజా రేక్ణసా ప్రావృతస్య రాతిం గృభీతాం ముఖతో నయన్తి। సుప్రాఙజో మేమ్యద్విశ్వరూప ఇన్ద్రాపూష్ణోః ప్రియమప్యేతి పాథః॥ ఏష చ్ఛాగః పురో అశ్వేన వాజినా పూష్ణో భాగో నీయతే విశ్వదేవ్యః। అభిప్రియం యత్పురోడాశమర్వతా త్వష్టే- [౩౯] దేనగ్ం సౌశ్రవసాయ జిన్వతి॥ యద్ధవిష్యమృతుశో దేవయానం త్రిర్మానుషాః పర్యశ్వం నయన్తి। అత్రా పూష్ణః ప్రథమో భాగ ఏతి యజ్ఞం దేవేభ్యః ప్రతివేదయన్నజః॥ హోతాఽధ్వర్యురావయా అగ్నిమిన్ధో గ్రావగ్రాభ ఉత శగ్ స్తా సువిప్రః। తేన యజ్ఞేన స్వరం కృతేన స్విష్టేన వక్షణా ఆ పృణధ్వమ్॥ యూపవ్రస్కా ఉత యే యూపవాహాశ్చషాలం యే అశ్వయూపాయ తక్షతి। యే చాఽర్వతే పచనగ్ం సం భరన్త్యుతో [౪౦] తేషామభిగూర్తిర్న ఇన్వతు॥ ఉప ప్రాఽగాత్సుమన్మేఽధాయి మన్మ

దేవానామాశా ఉప వీతపృష్ఠః। అన్వేనం విప్రా ఋషయో మదన్తి దేవానాం పుష్టే చకృమా సుబన్ధుమ్॥ యద్వాజినో దామ సం దానమర్వతో యా శీర్‌షణ్యా రశనా రజ్జురస్య। యద్వా ఘాऽస్య ప్రభృతమాస్యే తృణగ్ం సర్వా తా తే అపి దేవేష్వస్తు॥ యదశ్వస్య క్రవిషో [౪౧] మక్షికాऽऽశ యద్వా స్వరౌ స్వధితౌ రిప్తమస్తి। యద్ధస్తయోః శమితుర్యన్నఖేషు సర్వా తా తే అపి దేవేష్వస్తు॥ యదూవధ్యముదరస్యాऽపవాతి య ఆమస్య క్రవిషో గన్ధో అస్తి। సుకృతా తచ్ఛమితారః కృణ్వన్తూత మేధగ్ం శృతపాకం పచన్తు॥ యత్తే గాత్రాదగ్నినా పచ్యమానాదభి శూలం నిహతస్యాऽవధావతి। మా తద్భూమ్యామా శ్రిషన్మా తృణేషు దేవేభ్యస్తదుశద్భ్యో రాతమస్తు॥[౪౨]

ఇదుతో క్రవిషః శ్రిషథ్సప్త చ||4.6.8||

యే వాజినం పరిపశ్యన్తి పక్వం య ఈమాహుః సురభిర్నిర్‌హరేతి। యే చాऽర్వతో మాగ్ంసభిక్షాముపాసత ఉతో తేషామభిగూర్తిర్న ఇన్వతు॥ యన్నీక్షణం మాగ్ స్పచన్యా ఉఖాయా యా పాత్రాణి యూష్ణ ఆసేచనాని। ఊష్మణ్యాऽపిధానా చరూణామఙ్కాః సూనాః పరి భూషన్త్యశ్వమ్॥ నిక్రమణం నిషదనం వివర్తనం యచ్చ పడ్బీశమర్వతః। యచ్చ పపౌ యచ్చ ఘాసి [౪౩] జఘాస సర్వా తా తే అపి దేవేష్వస్తు॥ మా త్వాऽగ్నిర్ధ్వనయిద్ధూమగన్ధిర్మోఖా భ్రాజన్త్యభి విక్త జఘ్రిః। ఇష్టం వీతమభిగూర్తం వషట్కృతం తం దేవాసః ప్రతి గృభ్ణన్త్యశ్వమ్॥ యదశ్వాయ వాస ఉపస్తృణన్త్యధీవాసం యా హిరణ్యాన్యస్మై। సన్దానమర్వన్తం పడ్బీశం ప్రియా దేవేష్వా యామయన్తి॥ యత్తే సాదే మహసా శూకృతస్య పార్‌ష్ణియా వా కశయా [౪౪] వా తుతోద। స్రుచేవ తా హవిషో అధ్వరేషు సర్వా తా తే బ్రహ్మణా సూదయామి॥ చతుస్త్రిగ్ంశద్వాజినో దేవబన్ధోర్వఙ్క్రీరశ్వస్య స్వధితిః సమేతి। అచ్ఛిద్రా గాత్రా వయునా కృణోత పరుష్పరురనుఘుష్యా వి శస్త॥ ఏకస్త్వష్టురశ్వస్యా విశస్తా ద్వా యన్తారా భవతస్తథర్తుః।

యా తే గాత్రాణామృతుథా కృణోమి తాతా పిణ్డానాం ప్ర జుహోమ్యగ్నౌ॥ మా త్వా తపత్ [౪౫] ప్రియ ఆత్మాకపియన్తం మా స్వధితిస్తనువ ఆ తిష్ఠిపత్తే। మా తే గృధ్నురవిశస్తాకతిహాయ ఛిద్రా గాత్రాణ్యసినా మిథూ కః॥ న వా ఉపేతన్మ్రియసే న రిష్యసి దేవాగ్ం ఇదేషి పథిభిః సుగేభిః। హరీ తే యుఞ్జా పృషతీ అభూతాముపాకస్థాద్వాజీ ధురి రాసభస్య॥ సుగవ్యం నో వాజీ స్వశ్వియం పుగ్ం సః పుత్రాగ్ం ఉత విశ్వాపుషగ్ం రయిమ్। అనాగాస్త్వం నో అదితిః కృణోతు క్షత్రం నో అశ్వో వనతాగ్ం హవిష్మాన్॥[౧]

ఘాసింకశయా తపద్రయింనవ చ||**4.6.9**||

అశ్మన్ య ఇమోదేనమాశుః ప్రాచీం జీమూతస్య యదక్రన్దో మా నో మిత్రో యే వాజినం నవ||**9**||

అశ్మన్ మనోయుజం ప్రాచీమను శర్మ యచ్ఛతు తేషామభిగూర్తిః షట్చత్వారిగ్ంశత్॥౪౬॥

అశ్మన్ హవిష్మాన్॥

॥ హరిః ఓమ్॥

॥ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి చతుర్థ కాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥